

ವಿಸ್ಮಯ - 2021

ಕೂನಾರ

ನಿರ್ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲು



ಕಾನ್ಯಾ

ಛಿರ್ಗವೆಣೆಗೆ ಕರಿಯಾ

ಢುಃಶುಕ

ಚಿರತೆ





ಲೇಖನಗಳು

- * ಕಾಕನಕೋಟೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ - ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಎ. ವಿ.
- * ಡಾ. ಕಣಜ ಅನಸ್ತೀಷಿಯಾ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರ್ - ಮಹದೇವ ಕೆ. ಸಿ.
- * ಕರ್ನಾಟಕದ ದೈತ್ಯ ಪತಂಗಗಳು - ಮಂಜುನಾಥ ಎಸ್. ನಾಯಕ
- * ಈ ಕೆರೆ ನಮ್ಮದು - ರಾಕೇಶ್ ಆರ್. ವಿ.
- * ಒಂಟೆಗೆ ಒಲಿದ ಮರಣದಂಡನೆ! - ಜೈಕುಮಾರ್ ಆರ್.
- * ವನದ ವಿಹಾರ - ಗಾಯನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮೊಗೇರ
- * ಪ್ರಕೃತಿ ಬಿಂಬ - ನಾಗೇಶ್ ಕೆ. ಜಿ.

ವಿನ್ಯಾಸ

ಧನರಾಜ್ ಎಂ.

ಮುಖಪುಟ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ

ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಎ. ವಿ.

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ

ಮುರಳಿ ಎಸ್.

ರಾಕೇಶ್ ಆರ್. ವಿ.

ಕರಡು ತಿದ್ದುಪಡಿ

ಡಾ.ದೀಪಕ್ ಭ., ಮೈಸೂರು



ಮರಗಾಡೆ ಗಿಡ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರು : Indian Cadaba

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು : *Cadaba Fruticosa*



© ಅಶ್ವಥ ಕೆ. ಎನ್.

ಮರಗಾಡೆ ಗಿಡ, ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ

ಮರಗಾಡೆ ಗಿಡ ಬೇರೆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬಳ್ಳಿ ರೂಪದ ಪೊದೆ ಗಿಡವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಭಾರತವಾಗಿದ್ದು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಚೈನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿನ ಒಣ ಎಲೆ ಉದುರುವ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 5 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುವ ಇದರ ಕಾಂಡವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು ಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಕಂದು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಣ್ಣ ಕೊಂಬೆಯ ಮಾದರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ನವೆಂಬರ್ ನಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಇದು ಹೂ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ರೆಂಬೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹೂ ಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ ಬಿಳಿ ಪುಷ್ಪ ಪತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ 4 ಬಿಳಿ ಪುಷ್ಪದಳಗಳಿದ್ದು ಸಣ್ಣ ಶಲಾಕಾಗ್ರವು ತಿಳಿ ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಸುತ್ತಲೂ 4 ರಿಂದ 6 ಕೇಸರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಮಾರು 1.5 - 4 ಸೆಂ. ಮೀ. ಉದ್ದ ಮತ್ತು 1 - 2 ಸೆಂ.ಮೀ. ಅಗಲವಿರುವ ಸರಳ ವಿಧದ ಎಲೆಗಳು ಅಂಡಾಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಎಲೆಯ ತುದಿಯು ಚೂಪಾಗಿದ್ದು ತಳದ ಭಾಗ ಮೊಂಡಾಗಿರುವ ಆಕಾರವಿರುತ್ತವೆ. ಉದ್ದನೆಯ ನೀಳ ಕಾಯಿಗಳು ಜೋಡಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಿಪ್ಪೆಯ ರಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗಿಡದ ಎಲೆ ಮತ್ತು ಹೂಗಳು ಹಲವಾರು ಔಷಧ ಗುಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೆಮ್ಮು, ಜ್ವರ, ಶ್ವಾಸಕೋಶ ಸಂಬಂಧ ಖಾಯಿಲೆ, ದೌರ್ಬಲ್ಯತೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ರೋಗ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ.



© ವಿನೋದ್ ಕುಮಾರ್ ವಿ. ಕೆ.

ಕಾಕನಕೋಟೆಯು ಸಾಬಿರುಲ್ಲ

ಬೆಳಗಿನ ಝಾವ ಸರಿಯಾಗಿ 2.30 ಕ್ಕೆ ಅಲರಾಂ ಮೊಳಗಿಸಿ ನನ್ನ ಮೊಬೈಲ್ ಪೋನ್ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅರೆಬರೆಯಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ಶಹಬಾಸ್ ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಅದರ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಸವರಿ ಅಲರಾಂ ಸದ್ದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಇತರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಎನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲರಾಂ ಸದ್ದು ಇಂದು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸುಪ್ರಭಾತದಂತೆ ಹಿತವೆನಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೇನಲ್ಲ. ಇಂದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಕನಕೋಟೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿತ್ತು.

ಕಾಕನಕೋಟೆ ಕಬಿನಿಯ ನದಿಯ ಹಿನ್ನೀರಿನ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ವಿಶಾಲ ಅರಣ್ಯ. ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಾಡುಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ವಿಭಿನ್ನ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲೆತ್ತರದ ಮರಗಳಿಲ್ಲ, ಮರಗಳ ನಡುವೆ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳಂತೆ ತೂಗಾಡುವ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಲ್ಲ, ವರುಷಪೂರ್ತಿ ಹರಿಯುವ ಅಬ್ಬಿಯ ನೀರಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾಡು ಬಹುತೇಕ ಸಮತಟ್ಟಾದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ನಿಂತಿದೆ, ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗಿನ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮರಗಿಡಗಳ ದಟ್ಟತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಎತ್ತರದಿಂದಾಗಿ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ದುಸ್ತರವಾದ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ಕಬಿನಿ ಹಿನ್ನೀರಿನ ವಿಶಾಲ ನಾಗರಹೊಳೆ (ಕಾಕನಕೋಟೆಯು ನಾಗರಹೊಳೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನದ ಒಂದು ಭಾಗ) ಹಾಗೂ ಬಂಡೀಪುರ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವನ್ಯಮೃಗಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸ. ಇದೇ ಕಾರಣವೋ ಏನೋ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹುಲಿ, ಚಿರತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಮಲೆನಾಡಿನ ಭದ್ರಾ ಅಭಯಾರಣ್ಯ, ವನ್ಯಜೀವಿ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪಾಲಿನ ನೆಚ್ಚಿನ ತಾಣವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಿದೆ.

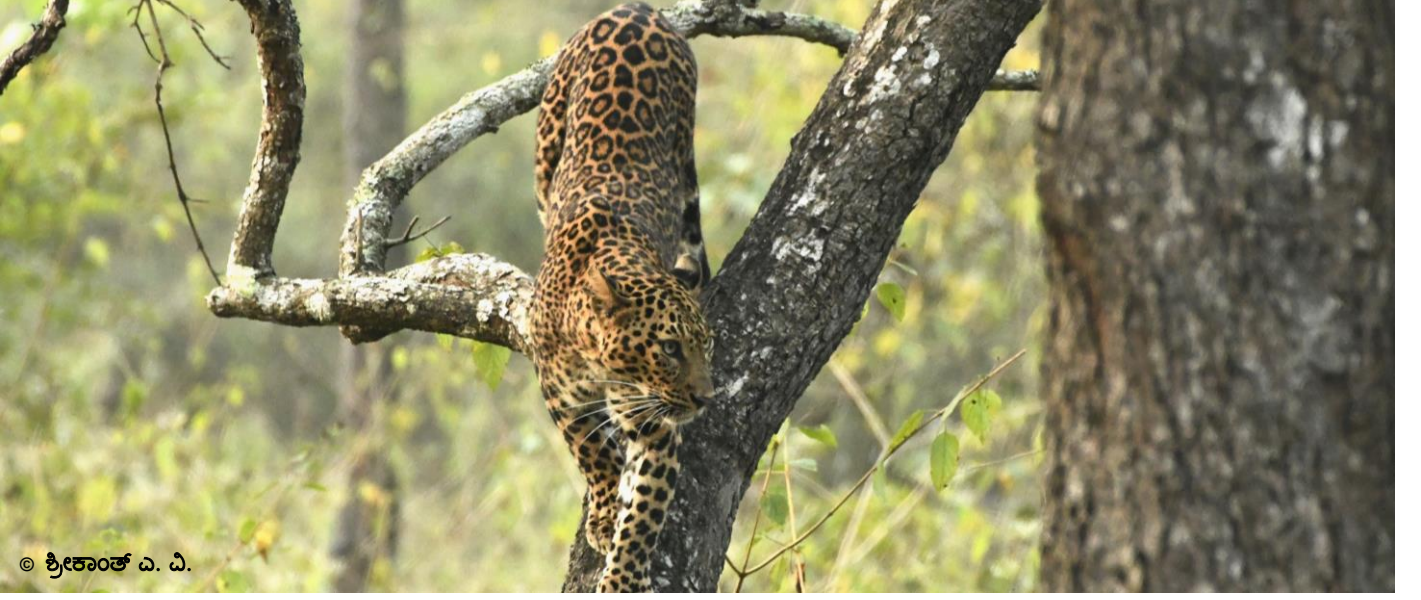


ಕಾಕನಕೋಟೆಯ ಸಫಾರಿ ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಫಾರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ದೊರೆಯುವುದೆಂದರೆ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ವಿಶೇಷ ದರ್ಶನದ ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6.30 ಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಸಫಾರಿಗೆ 3.00 ಗಂಟೆಗೇ ಹೋಗಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಬೇಕು. ನಾವು ತಂಗಿದ್ದ ಜಾಗ ಸಫಾರಿಯ ಬುಕ್ಕಿಂಗ್ ಕೌಂಟರಿನಿಂದ 30 ಕಿಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು. ಇಬ್ಬನಿ ಕವಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಂಡಿ 70 ಕಿ.ಮೀ. ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಟಿಕೆಟ್ ಕ್ಯೂನಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಮೊದಲಿಗರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಧಾವಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ತಲೆ ತುಂಬ ಬರಿ ಹುಲಿ ಚಿರತೆಯ ಆಲೋಚನೆಯೇ ತುಂಬಿದ್ದರಿಂದ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಡೆ ಹಾರಿದ ಬೆಕ್ಕನ್ನೂ ಸಹ ಚಿರತೆಯ ಮರಿಯೇನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟರ ಕುತೂಹಲದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾವು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಜಾಗ ಇನ್ನೂ ಎರಡು ಕಿ.ಮೀ. ಇರುವಾಗ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಕ್ಕು ಮರ ಏರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಹತ್ತಿರ ಹೋದಾಗಲೇ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು ಅದು ಬೆಕ್ಕಲ್ಲ ಚಿರತೆಯೆಂದು. ತಕ್ಷಣವೇ ಬ್ರೇಕು ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಬಂಡಿ ಝರ್ಝೆಂದು ಸದ್ದು ಮಾಡಿ ನಿಂತಿತು. ಇದರಿಂದ ಕೊಂಚ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡ ಅದು ಮರ ಏರುವುದ ಮರೆತು ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಗಾಡಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುತ್ತ ಅದರ ಬಳಿ ಸರಿದ ಕೂಡಲೆ ಪಕ್ಕದ ತೋಟದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಕೇವಲ 30 ಸೆಕೆಂಡುಗಳ ಈ ಘಟನೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ರೋಮಾಂಚನ ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಹೊರಟ ಪ್ರಾಣಿ ಅಚಾನಕ್ಕಾಗಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೇ ದರ್ಶನ ನೀಡಿ ನಮ್ಮ ಸಫಾರಿಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಶುಭ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿ ಹೋಯಿತು.

ನಮಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಬಿಳಿಯ ಕಾರೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನಾವು ಎರಡನೆಯವರಾದೆವಲ್ಲ ಎಂದು ಕೊಂಚ ಬೇಸರಗೊಂಡೆವು. ಸರದಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಗಂಟೆ ಕಾಯುವುದಿತ್ತು. ಹೊತ್ತು ಕಳೆದಂತೆ ಸಾಲು ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೂರದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದೆಲ್ಲ ಜನ ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿವರೊಡನೆ ಹರಟುತ್ತ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದು ಚಳಿಯ ಮರೆಯಲು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನೂರು ಬಾರಿ ಸಫಾರಿ ಮಾಡುವವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಕನಕೋಟೆಗೆ ಬಂದಿರುವವರೊಡನೆಯೂ ಕುಶಲೋಪರಿ ನಡೆಯಿತು. ಎರಡೂ ವರ್ಗದವರಲ್ಲೂ ಕುತೂಹಲ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸಿತು. 6 ಗಂಟೆಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ದೊರೆತ ಬಳಿಕ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಸನ್ನದ್ಧರಾದೆವು. ಸಫಾರಿಯ ಬಸ್ಸಿನ ಚಾಲಕರು ರಥದ ಸಾರಥಿಯಂತೆ ಕಂಡರು. ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ಆಚೀಚೆ ಆಗದಂತೆ 6.30 ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಬಸ್ಸುಗಳು ಹೊರಟವು. ಒಂದು ಬಸ್ಸು ಕಾಡಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು, ಇನ್ನೊಂದು ಬಸ್ಸು ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಾಗಿತು. ನಮ್ಮ ಬಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಬಸುರಿ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಹೊತ್ತ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯಂತೆ ಕುಲುಕಾಡುತ್ತಾ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವಿನೂ ಕ್ಯಾಮೆರಾದ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕೊನೆಯ ಸೀಟಿನಿಂದ "Leopard...Leopard" ಎಂದು ಕೂಗಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಕೇಳಿತು. ಕಿಟಕಿ ಆಚೆಗಿನ ಮಂದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಲು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೊಂಚ ತಡಕಾಡಿದವು. ಅಚ್ಚರಿಯೆಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡೆರಡು ಚಿರತೆಗಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯವರಗೂ ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾಮೆರಾಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.



© ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಎ. ವಿ.



ಚಿರತೆಗಳೆರಡು ಪ್ರೇಮಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಎರಡು ಪ್ರೌಢ ಚಿರತೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಸಹಮತವನ್ನು ಅನೇಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತ ಗಂಡಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮೆಲು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ತೇಗಿದಂತೆ ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು, ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಉಜ್ಜುತ್ತ, ಮರದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು ಗಂಡನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರ ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಗಂಡನ್ನು ಮಿಲನಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಸಹ ಇಂತಹುದೇ ಕೆಲವು ಭಂಗಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಉತ್ಸುಕತೆನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿರತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಲನ ಕ್ರಿಯೆಯು ಕೆಲವೇ ಸೆಕೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಗಿಯುವ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣು ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಗಂಡಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂತಹ ನಡವಳಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಅದೆಷ್ಟು ಗಂಡಸರ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ??

ಆದರೆ ಚಿರತೆಗಳ ಮಿಲನ ಕ್ರಿಯೆಯ ದೃಶ್ಯವೈಭವ ನೋಡುವುದು ನಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟದ ಪಾಲಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವಿದ್ದೇವೆಂಬ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೋ ಏನೋ ಹೆಣ್ಣು ಪೊದೆಗಳ ಮರೆಗೆ ಸಾಗಿತು, ಗಂಡು ಕೂಡ ಸೂಪರ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಹಿಂದೆ ಬ್ಯಾಗುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗುವ ಗಂಡನಂತೆ ಅಮಾಯಕ ಮೊಗವ ಹೊತ್ತು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾಮೆರಾಗಳ ಪಟಪಟ ಸದ್ದು ಅವುಗಳ ಮಿಲನಕ್ಕೆ ರಸಭಂಗವುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀನಾಮಾನ ಬೈದುಕೊಂಡು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದವು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾಮೆರಾಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಪೋಟೋಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು.

ಲೇಖನ: ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಎ. ವಿ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ



© ಮಹದೇವ ಕೆ. ಸಿ.

ಡಾ. ಕಣಜ ಅಪ್ಪಾಪ್ಪಿಯಾ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರ್

ಮೊನ್ನೆ ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಫೋನ್ ರಿಂಗಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದ್ಯಾರಪ್ಪಾ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಾರಲ್ಲಾ ಎಂದು, ಎದ್ದು ಕಣ್ಣುಜ್ಜುತ್ತಾ ನೋಡಿದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಮಡದಿಯ ಕರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಕರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ... ಆ ಕಡೆಯಿಂದ "ಪಪ್ಪಾ..... ಪಪ್ಪಾಆಆಆಆಆಆಆಆಆ....." ಎಂದಳು ನನ್ನ ಮಗಳು ಚಿನ್ನಯಿ.... ಅದೇನೋ ವಿವರಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು.. ನನಗೋ ಗಾಬರಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು... ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೆಲುದನಿಯೊಂದು "ರೀ ಅವಳೇನೋ ಕಣಜ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂತೆ..." ಎಂಬ ನನ್ನ ಮಡದಿಯ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು.

ಸಮಾಧಾನದಿಂದ "ಏನಾಯ್ತು ಮಗಳೇ..." ಎಂದೆ. ಕಳೆದ ವಾರ ರಜೆಯ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ರಜೆಯ ಬಹುತೇಕ ಸಮಯ ಮಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ಅವಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಆಟ, ಪಾಠ, ಊಟ ಎಲ್ಲವೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮನೆಯ ಒಳಗೊಂದು ಕಣಜ (ವಾಸ್ಪ) ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನನ್ನ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಮಗಳೇ ನೋಡಿ ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಳು. ಆ ಕಣಜ ಅಲ್ಲೆ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ಸುಮಾರು ಸಮಯ ಈ ಕಣಜವು ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂತು ಗಮನಿಸಿದ್ದೆವು. ಎಡಬಿಡದೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಉಂಡೆಯನ್ನ ಹೊತ್ತು ತಂದು ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

ರಜೆ ಮುಗಿಸಿ ನಾನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಕಣಜದ ಗೂಡನ್ನು ಗಮನಿಸುವಂತೆ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ದಿನವೂ ಈ ಗೂಡನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಆ ಗೂಡಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವೆಗಳು ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಇನ್ನೂ ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರಬರದ ಕಣಜದ ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವಳು.. " ಪಪ್ಪಾ ಕಣಜ ಮರಿಗಳ್ಳು ಇರ್ಬೆಗ್ಗು ತಿನ್ನೋಬಿಟ್ಟವೇ... ಪಾಪ...." ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಳು.



© ಧನರಾಜ್ ಎಂ.



© ಧನರಾಜ್ ಎಂ.



© ಧನರಾಜ್ ಎಂ.

ಕಣಜ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೆನಪಾಗುವುದೇ ಅವುಗಳ ಚುಚ್ಚಿನ ಉರಿಯುವ ನೋವು. ಆದರೆ ಈ ಕಣಜಗಳ ಜೀವನ ಕ್ರಮವೇ ಒಂದು ಸೋಜಿಗ. ಕಣಜಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಲವು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಇವು ಯಾವ ಇಂಜಿನಿಯರ್ಗೂ ಕಮ್ಮಿ ಏನಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ಮಡಿಕೆ ಕಣಜಗಳು (*Eumeninae*) ಕಲೆಸಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಎಡಬಿಡದೇ ತಂದು ಸುಂದರವಾದ ಮಡಿಕೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸೇರಿ ಹಲವಾರು ಜೀವಿಗಳು ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂರಿಗಾಗಿ, ಆಶ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಈ ಕಣಜಗಳು ಗೂಡುಕಟ್ಟಲು ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಣವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪೋಷಕ ಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಜಗದ ನಿಯಮ, ಅದೂ ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಣಜಗಳು ಹಾಗಲ್ಲ, ಮರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಗೂಡುಕಟ್ಟಿ, ಕಂಬಳಿಹುಳು ಅಥವಾ ಜೇಡವನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಮತ್ತೇರುವ ಔಷಧವನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಂಬಳಿಹುಳು ಅಥವಾ ಜೇಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿಸಿದ ಹುಳುವನ್ನು ತಾನು ಕಟ್ಟಿದ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗೂಡನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ (ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ ಗೂಡಿನ ಒಳಗೆ ಕಂಬಳಿ ಹುಳು ಬದುಕಿದೆ). ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಹತ್ತು ಹಲವು ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೊಂದು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಹುಳು ಅಥವಾ ಜೇಡವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ನಂತರ ಮೇಲೊಂದು ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಗೂಡು



ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಗೂಡುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ, ಗೂಡಿನ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಣ್ಣು ತಂದು, ಗೂಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪದರ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೆತ್ತುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಗೂಡಿನೊಳಗಿನ ಮೊಟ್ಟೆ ಒಡೆದು ಹೊರಬಂದ ಮರಿಗೆ ಬದುಕಿರುವ ಕಂಬಳಿ ಹುಳುವೇ ಮೊದಲ ಆಹಾರ. ಮಾನವರಾದ ನಾವು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಸ್ತೀಷಿಯಾ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಬೀಗುತ್ತೇವೆ, ಆದರೆ ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಕೀಟಗಳು ನಮಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಈ ಅನಸ್ತೀಷಿಯಾವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕಣಜಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಭೇದದ ಕಣಜಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಆಹಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ. ಕೆಲವು ಕಣಜಗಳು ಜೇಡಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಣಜಗಳು ಕಂಬಳಿಹುಳು, ಮುಂತಾದ ಕೀಟಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಣಜಗಳು ಇತರೆ ಕೀಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರಭೇದದ ಕಣಜಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ 'ಫಿಗ್ ವಾಸ್ಪ' ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಹಣ್ಣಿಗಿರುವ ವಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದಿನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ..

ಲೇಖನ: **ಮಹದೇವ ಕೆ. ಸಿ.**

ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

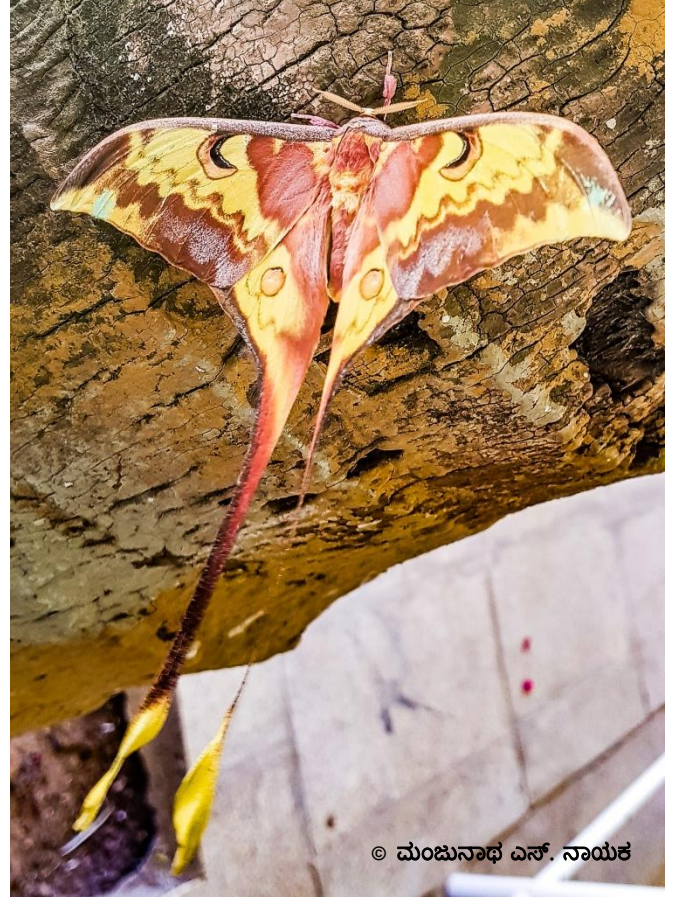


ಕರ್ನಾಟಕದ ದೈತ್ಯ ಐತರಿಗಗಳು

ಸ್ಯಾಟರ್ನಿಡೇ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಲೇಷಿಯನ್ ಚಂದ್ರ ಪತಂಗ/ಇಂಡೋನೇಷಿಯನ್ ಚಂದ್ರ ಪತಂಗವು (ಆ್ಯಕ್ಟಿಯಾಸ್ ಮೆನಸ್) ಕಾಡುರೇಷ್ಠೆ ಪ್ರಭೇದದ ದೊಡ್ಡಪತಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಮಲೇಷಿಯಾದಿಂದ ಸುಮಾತ್ರಾ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಏಷಿಯಾದ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಮಳೆಕಾಡು ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ, ಡೆಹ್ರಾಡೂನ್, ಅಸ್ಸಾಂ, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ನಾಗಾಲಾಂಡ್, ತ್ರಿಪುರಾದ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪತಂಗ (ಆ್ಯಕ್ಟಿಯಾಸ್ ಸೆಲೆನ) ಮತ್ತು ಅಟ್ಲಾಸ್ ಪತಂಗಗಳು (ಅಟ್ಲಾಕಸ್ ಅಟ್ಲಾಸ್) ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಪತಂಗಗಳಾಗಿವೆ. ಅಟ್ಲಾಸ್ ಪತಂಗವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪತಂಗವಾಗಿದ್ದು, (ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ದೊಡ್ಡಪತಂಗ) ರೆಕ್ಕೆಗಳು 25 ರಿಂದ 26 ಸೆ.ಮೀ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಕ್ಯುಲಸ್ ಪತಂಗವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪತಂಗ (27 ಸೆ.ಮೀ). ಆವಾಸದ ನಾಶ, ಕಾಳಿಚ್ಛಿನಿಂದಾಗಿ ಈ ಸುಂದರ ಪತಂಗ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಭೀತಿಯನ್ನೆದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪತಂಗಗಳು ನಿಶಾಚರಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ರಾತ್ರಿ ಹೂ ಬಿಡುವ ಸಸ್ಯಗಳ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕಿಯೆಗೆ ಬಹು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪತಂಗಗಳು ಹಲ್ಲಿ,

ಓತಿಕಾತ, ಪಕ್ಕಿ, ಕಪ್ಪೆ, ಬಾವಲಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿದ್ದು, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿನ ಆಹಾರ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಪತಂಗಗಳು ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಜೈವಿಕ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿದ್ದು, ಮಲೇಷಿಯನ್ ಚಂದ್ರ ಪತಂಗ, ಚಂದ್ರ ಪತಂಗ, ಅಟ್ಲಾಸ್ ಪತಂಗಗಳು ವಿರಳವಾದರೂ ಆಗಾಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ವಿಶೇಷತೆ: ಚಂದ್ರ ಪತಂಗಗಳ ಬಾಲವು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದು, ಪರಭಕ್ಷಕಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಬಾಲದ ಚಲನೆಯು ಬಾವಲಿಗಳ ದಾಳಿಯ ಚಲನೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕವನ್ನಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ.



ಲೇಖನ: **ಮಂಜುನಾಥ ಎಸ್. ನಾಯಕ**
ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ



ಈ ಕೆರೆ ನಮ್ಮದು...!

ನೀರು ಪ್ರತಿ ಜೀವಿಯ ಮೂಲ ವಸ್ತು. ಈ ನೀರಿನ ಮೂಲ ಮಳೆ. ಬಿದ್ದ ಮಳೆಯ ನೀರು ನದಿ, ಸರೋವರ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲಾ ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕೆರೆಗಳು ಬತ್ತುತ್ತಾ.. ನದಿಗಳು ಕಲುಷಿತವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಿಂತು ಹಳೆಯದಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು, ನಗರದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೆರೆಗಳು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ನಿರಾಳತೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಂತೆ ಬಹುಪಾಲು ಕೆರೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರದೆ ಇಡೀ ನಗರದಲ್ಲಿನ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತೊಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಗರಗಳು ಪರಿಣಾಮ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆರೆ-ಕುಂಟೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ

ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಳೇಶ್ವರಿ ಗ್ರಾಮದ 'ವಡೇನ ಕೆರೆ' ಇದೆ. ಈ ಕೆರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಐದಾರು ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ವಡೇನ ಕೆರೆಗೆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜನ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಸಲೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ.



10 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಕೆರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಜನ ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆರೆಗಳಿಗೂ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವಂತೆ, ಈ ಕೆರೆಗೂ ಕೂಡಾ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿಸಿ, ಜಾಗವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸವೂ ಕೂಡಾ ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ನಡೆದುಹೋಗಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದ ಯುವಕರು ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕೆರೆಯ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಯುವಕರು, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ಕೊಟ್ಟು, ನಂತರ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ರ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಒತ್ತುವರಿದಾರರ ವಿರುದ್ಧ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಿ ಕೆರೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಈ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ವೈಲ್ಡ್ ಲೈಫ್ ಕನ್ಸರ್ವೇಷನ್ ಗ್ರೂಪ್ (WCG), ಸ್ನೇಹ ಸಂಪದ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾಳೇಶ್ವರಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರು. "ಸ್ನೇಹ ಸಂಪದ" ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, WCG ತಂಡದ ಜೊತೆಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದೆ, ಚರ್ಚಿಸಿ, ಈ ಕೆರೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಕೆರೆಯ ಏರಿ ಎತ್ತರ ಗೊಳಿಸುವುದು, ಕೋಡಿ ಮರು ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಸರ್ಜನೆ ತಡೆಯಲು ಸೂಚನಾ ಫಲಕ ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿ ಗಿಡ ನೆಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ರೂಪು ರೇಷೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಸ್ನೇಹ ಸಂಪದ ಬಳಗವು ವಡೇನ ಕೆರೆಯನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ, ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸಿರುವುದು ಕೆರೆಗೆ ಮತ್ತೇ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಲು ಅನುವಾಗಿದೆ.



© ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಜಿ.

ಮೊದಲಿಗೆ WCG ತಂಡವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಿತು. ನಂತರ ಕಾಳೇಶ್ವರಿ ಗ್ರಾಮದ ಜನರ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ ಜನರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ, ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಉಪಯೋಗಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿತು. ಕೆರೆ ಉಳಿಸಲು ನಾವು ಏನು

ಮಾಡಬೇಕು, ಏನು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕರ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಜನರ ಕೈಗೆತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೆರೆಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ದಿನಾಂಕ 7ನೇ ಮಾರ್ಚ್ ಭಾನುವಾರ ದಿನ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಕೆಲಸವಾದ ಕೆರೆಸುತ್ತ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೆರವೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು, ಮಕ್ಕಳು, ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು, ಸ್ನೇಹ ಸಂಪದ ತಂಡದ ಜೊತೆಗೆ WCG ತಂಡ ಸೇರಿ ಸುಮಾರು 70ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಕೆರೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8ಕ್ಕೆ ಕೈಗೆ ಗ್ಲಾಸ್ ಹಾಕಿ, ಚೀಲ ಹಿಡಿದು ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಕೆರೆಯ ಒಂದು ಬದಿ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಒಂದು ಉಪಹಾರದ ವಿರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಉಪಹಾರದ ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಯ್ದ ಕಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವರ ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ "ಈ ಕೆರೆ ನಮ್ಮದು" ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲ ಹಂತವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಎರಡನೇ ಹಂತದ ಕಾರ್ಯ, ಕೆರೆ ಸುತ್ತಾ ಹಾಗೂ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರುವ ಲಂಟಾನ ತೆರವು ಮಾಡಿ, ಕೆರೆ ಏರಿ ಎತ್ತರ ಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ 2 JCB ಮತ್ತು 3 ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೆರೆಯ ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲು ತುಂಬಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನೇ ಅಗೆದು ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಯಿಸಿ ಎತ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. 2 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಿದ್ದು, ಇದರ ಕೊನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಏರಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಮಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂತು ಪಕ್ಕವಾಗುವವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕಿದೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಕೆಲಸಗಳಾದ ಫಲಕ ಅಡವಳಿಕೆ, ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾಗದಂತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವು ಬಾಕಿಯಿವೆ.



© ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಜಿ.



ನಾವು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಆಟ ಆಡಿದ ಕೆರೆ ಬಯಲು, ದನ-ಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರುಣಿಸಿ, ಸುತ್ತಲಿನ ಮರಗಳಿಂದ ನೆರಳು ದಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆರೆಗಳು ಇನ್ನು ಕೇವಲ ನೆನಪಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಊರ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಧಾರ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾವು ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕೆರೆಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಕಬಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಮಾಯವಾಗುವ ಅಥವಾ ಕಲುಷಿತವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬಾಯಾರಿಸಿ, ಬಳಲಿಸಿ, ಪಕ್ಕಿಗಳ ಅವಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಇಟ್ಟು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲದಾಗಿಸುವ ಮುನ್ನ ಕೆರೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ನಿರತವಾಗಬೇಕಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ. ಇದು ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯ.

ಕೆರೆ-ಕುಂಟೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಅಬಾಧತೆ, ಅಕಾಲಿಕ ಮಳೆ, ಅಂತರ್ಜಲದ ಕ್ಷೀಣತೆ ಮತ್ತಿತರ ತೊಂದರೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಭೂಕಬಳಿಕೆದಾರರ ದುರಾಸೆಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲು ನಾವು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಕೆರೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗೋಣ.

ಲೇಖನ: ರಾಕೇಶ್ ಆರ್. ವಿ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ



ಒಂಟೆಗೆ ಒೞದ ಮರಣದೞನೆ!

ವಿವಿ ಅಂಕಣ

ಆಗತಾನೆ ತರಗತಿ ಮುಗಿಸಿ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಬಂದ ನಾನು, ಬಂದೊಡನೆ "ಯಾಕ್ಲಾ ಚನ್ನ... ಸುಸ್ತಾಗಿರೋ ಹಂಗಿದ್ದಾ ಕಾರು ಓಡಿಸ್ಲಾ..." ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕವನು "ಸುಸ್ತೇನಿಲ್ಲಾ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಎದ್ದೆ ಅಷ್ಟೇ..." ಎಂದ. ಸರಿ ಎಂದು ನಾನು ಮತ್ತು 'ಮದ' ಕಾರನ್ನೇರಿ ಹೊರಟೆವು. ಚನ್ನ(ಅಲಿಯಾಸ್ ಚನ್ನೇಗೌಡ), ಮದ(ಅಲಿಯಾಸ್ ಪ್ರಸನ್ನ) ಮತ್ತು ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಓದಿದವರು. ಚನ್ನ ನಮ್ಮ 'ಮಾಡೂ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್' ಕಾರಿನ ಚಾಲಕನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮದ ಆ ದಿನ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ತರಗತಿಗೆ ಸ್ವಯಂಸೇವಕನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ. ತರಗತಿ ಮುಗಿಸಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕಾರಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕಂದು ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆವು. ನಮಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹೋಟೆಲ್ ಊಟ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಸುಮಾರು ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಹಲವರ ಸಲಹೆಯ ಬಳಿಕ ಮನೆಯ ಊಟದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ 'ಅಜ್ಜಿ ಮನೆ' ಎಂದು ನಾವೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಜಾಗದ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಎರಡು ಚಪಾತಿ, ಒಂದು ರೈಸ್, ಒಂದೂವರೆ ವಡೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಲೋಟ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕುಡಿದ ಚನ್ನ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿವು ದೂರಾದ ಚನ್ನನಿಗೆ ತಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ, ತಟ್ಟನೆ ಮನೆಗೆ ಈರುಳ್ಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಗಾಡಿಯ ಕೀ ನನ್ನ ಕೈಲಿಟ್ಟು "ದಾರಿಗೆ ಬಾ, ನಾನು ಈರುಳ್ಳಿ ತಗೊಂಡ್ ಬರ್ತೀನಿ" ಎಂದು ಹೊರಟೆ. ನಾವೂ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಗಾಡಿ ಹತ್ತಿ, ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂದು ಕಪ್ಪು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕವರ್ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಚನ್ನನನ್ನು ಕಾರಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆವು. ಹತ್ತಿದೊಡನೆ ಚನ್ನ "ಬೈಕ್ ಗೆ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ತಗೋಬೇಕು

ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವೆ" ಎಂದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು ಸಿಕ್ಕ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೇನು ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ.. ಕಾರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚನ್ನ "ಮಂಜಣ್ಣ ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಲೆ ನಾನು ಅನ್ನೋಬೇಕಿತ್ತು" ಎಂದ. ಯಾಕೆ ಇವನು ಎನೆನೋ ಒಬ್ಬನೆ ಗೊಣಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ಎನಿಸಿತು. ಬಾಟಲ್ ಅನ್ನು ಗುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚನ್ನನನ್ನು ಕಂಡ ನಮಗೆ ವಾಸ್ತವ ತಿಳಿಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದನ್ನೂ ದಾರಾಳವಾಗಿ ಕೊಡದ ಅಂಗಡಿ ಮಂಜಣ್ಣ ಚನ್ನ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಗೆ ಬಾಟಲ್ ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಈ ಸೋರುವ ಬಾಟಲ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಸರಿ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವುದು, ಒಂದು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕವರ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಕವರ್ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಜನ ಎಷ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಸುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಕವರ್ ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ನಮಗೇನು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊರಗೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದೊಡನೆ ಎರಡು ಮೂರು ಕವರ್ ಗಳು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾನ್ ಅದರಲ್ಲಿ ತೂರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಈ ಸರ್ಕಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕರುಣಾಮಯಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆ ಕೇಳಿದ "ಏನಾಯ್ತು? ಏನ್ನೇಕು?" ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಈ ತೆವಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚನ್ನನೇ ಬಂದು ಅವನ ಕಥೆ ವಿವರಿಸಿದ. ಅದಕ್ಕವನು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಅವನ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ 5ಲೀ ಕ್ಯಾನ್ ಅನ್ನು ತಂದು ಚನ್ನನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಅಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹೇಳಿದನಾದರೂ, ಅವನು ಹೋಗಿ ಬರಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಈರುಳ್ಳಿ ತೆಗೆದು ಹೊರಗಿಟ್ಟು, ಆ ಕವರನ್ನು ಹಾಕಿದೆವು. ಇನ್ನೇನು ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕ್ಯಾನಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕಾಯಿತು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕವರಿನಿಂದಲೂ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಸೋರಲು ಶುರುವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕವರ್ ಹುಡುಕಲು ಹೋಗಿ ಒಂದೆರಡು ತೂತಾಗಿದ್ದ ಕವರ್ ಹಿಡಿದು ತಂದ ಪ್ರಸನ್ನನ ಪ್ರಸನ್ನತೆ, ಕವರ್ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕಂಡು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಸರಿ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ಕೆಲಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿ ದೊರೆತರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ವರ್ಗಾಯಿಸೋಣವೆಂದು ನಾನು, ಮದ, ಚನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಗಾಡಿ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟೆವು.

"ಅಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದೊನು ಹೇಳ್ವ ಕಲ, 5ಲೀ ಕ್ಯಾನ್ ಮನೆಲೈತೆ ತಗೊಂಡ್ ಬಂದು ಕೊಡು ಅಂತ. ಆ ಬಡ್ಡೊದ ತಂದು ಕೊಡ್ಲೆ ಹೋದ" ಎಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕ್ಯಾನ್ ಕಂಡು ಚನ್ನ ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದ. ಸಚಿನ್ ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್ ನ ನೂರನೇ ಸೆಂಚುರಿಯಂತೆ ನೂರರ ಗಡಿ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬೆಲೆ ಕಂಡು ಚನ್ನ ಈಗಾಗಲೇ ಒಳಗೇ ಉರಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಜೊತೆಗೆ ಹನಿ ಹನಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕ್ಯಾನ್ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಂದೊಂದು ಹನಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್, ಒಂದೊಂದು ರಕ್ತದ ಹನಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೇನೋ ಅವನಿಗೆ. ಅವನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಹಾಕಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಧ್ಯ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ 1000 ಮಿ.ಲೀ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಗೆ 100 ರೂ ಆದರೆ ಒಂದೊಂದು 1

ಮಿ.ಲೀ ಗೆ 1 ಪೈಸೆ ಎಂತಾಯಿತು. ಕಣ ಕಣದಲ್ಲೂ ದೇವನಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹನಿ ಹನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕುಬೇರನಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುಬಹುದೇನೋ! ಅದಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು ಪೆಟ್ರೋಲ್-ಡೀಸೆಲ್ ಗಳಿಗೆ ದ್ರವ ರೂಪದ ಚಿನ್ನ ಎನ್ನುವುದು. ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಇಂತಹ ವ್ಯಥೆಯ ಕಥೆಗಳು ಬಹಳಷ್ಟಿವೆ.

ವಾಪಾಸ್ ನಮ್ಮ ಕಥೆಗೆ ಬಂದರೆ, ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಲೋ, ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೋ ಅಥವಾ ರಸ್ತೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ತೆಗಳುತ್ತಲೋ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು ಅಂದು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಬಿಸಾಡಿದ್ದ ಖಾಲಿ ಬಾಟಲಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದೆವು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಬಂದಂತೆ ಬಾಟಲಿಗಳು ಕಾಣದಾಗಿ 'ಅರೇ... ಪರವಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇಷ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮುಕ್ತ ಪ್ರದೇಶವಿದೆಯಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ 2 ಲೀಟರ್ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಯೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೊಂದು 1 ಲೀಟರ್ ಬಾಟಲಿಗಳು ಕಂಡವು. ಒಟ್ಟು 4 ಲೀಟರ್ ಆದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಇದ್ದದ್ದು 5 ಲೀಟರ್ ಪೆಟ್ರೋಲ್. ಇಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಟಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಾವೂ ಅಂದುಕೊಂಡೆವು. ಆದರೆ ದುರಾದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ ಬಾಟಲಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. 'ಛೇ. . ಇನ್ನೊಂದೇ ಬಾಟಲ್ ಇದ್ದಿದ್ದರೇ' ಎಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮದ ಎರಡು ಅರ್ಧ ಲೀಟರ್ ಬಾಟಲಿಗಳ ಹಿಡಿದು ಆರ್ ಸಿ ಬಿ ಕಪ್ ಗೆದ್ದಷ್ಟು ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆ ಬಾಟಲಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸುಗಂಧ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಟಲಿ ತಂದು ಹುಷಾರಾಗಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಅನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಬಿಸಿಲೆಂದರೆಯೇ ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ಬಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನಕ್ಕು ಅಂದು ಮಾತ್ರ ಅದು ಹೇಗೆ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ, ಆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ 5 ಲೀಟರ್ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದಳು ಎಂಬುದು ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆ!

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡುವಾಗ ಚೆಂಡು ಕಳೆದುಹೋದರೆ ಹುಡುಕಲು ಹೋಗುವ ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಚೆಂಡೇ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅನುಭವ ನಿಮಗೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಗಳು, ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ಕಣ್ಣಾಯಿಸಿದರೂ ಒಂದು ಬಾಟಲ್ ಅಥವಾ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕವರ್ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡೇ ಇತ್ತು. ದಿನನಿತ್ಯ ನಾವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಸಿದರೆ ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚುಗೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆ ಹಾಗೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿ ವಿ ಅಂಕಣದ 'ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಪ್ರಪಂಚ' ದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ನಾವು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಬಳಸುವ ಸಾವಿರಾರು ಟನ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಪ್ರತೀ ದಿನ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾವಿರಾರು ಜಲಚರಗಳ ಮಾರಣಹೋಮವೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಮೂರ್ಖತನ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಾವು ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಡುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹೆಚ್ಚಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲ

ಪರಿಸರ ಹಾಳು ಮಾಡಬಲ್ಲವು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ನಂತರ ನನ್ನ ಊಹೆಗೂ ಮೀರಿದಷ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸಮುದ್ರ ಸೇರಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಬಳಿಕ ತಿಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಇದೀಗ ತಿಳಿದ ಸುದ್ದಿಯೆಂದರೆ ಕೇವಲ ನೀರಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೇ, ಮರಳಿನ ಸಮುದ್ರವಾದ ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನ ಉಪದ್ರವ ಶುರುವಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಅಂದರೆ ಈಗ ಶುರುವಾಗಿದೆ ಎಂದಲ್ಲ, ಈಗೀಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಹೊರಟಿರುವ ವಿಷಯ. ಹೌದು ದುಬೈನ ಹೊರಗಿನ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನ 100 ಒಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ 1 ಒಂಟೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅನ್ನು ಆಹಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಿಂದು ಸಾಯುತ್ತಿದೆಯಂತೆ.



ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಕಸ್ ಎರಿಕ್ಸ್‌ನ್ ಎಂಬ ವಿಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅರೇಬಿಯನ್ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಿಜ್ ವರ್ನರಿ ಎನ್ನುವ ಒಂಟೆ ತಜ್ಞನ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅಲಿಜ್ 'ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನೋಡಬೇಕೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಬಾ ನನ್ನ ಜೊತೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಾರ್ಕಸ್ ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮರಳಿನ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ನಡೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂಟೆಯ ಅಸ್ತಿಪಂಜರವೊಂದು ಮರಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಡ ಮಾಡದೆ ಮರಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದ ಮಾರ್ಕಸ್ ಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯೊಂದು ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಚ್ಚರಿಗೆ ಕಾರಣ ಒಂಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೀಡಿಯಮ್ ಗಾತ್ರದ ಸೂಟ್ ಕೇಸ್ ನಷ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಒಂಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡಮೇಲೂ ಒಂಟೆಯ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದನಿಸುತ್ತದೆ. "ಒಂಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಂಡು ನಾನು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಾರ್ಕಸ್. ಅವರು ದುಬೈನ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, 2008ರ ಆಚೆಗಿನ ಸುಮಾರು 30,000 ಸತ್ತ

ಒಂಟೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 300 ಒಂಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತುಂಬಿತ್ತು. ಅಂದರೆ 100 ಒಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ 1 ಒಂಟೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸೇವಿಸಿಯೇ ಸಾಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದಾಯಿತು.



10 cm

© M. ERIKSEN ET AL. J. ARID ENVIRO. 2021

ಒಂಟೆಗಳು ಆಹಾರವೆಂದುಕೊಂಡು ಸೇವಿಸುವ ಈ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಜೀರ್ಣವಾಗದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಪಾಲಿಬೆಜಾಸ್ಟ್ (polybezoars)' ಎನ್ನುವರು. ಇವುಗಳು ಬಹಳ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀರ್ಣವಾಗದೇ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಇವುಗಳಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಯಾವಾಗಲೂ ತುಂಬಿರುವ

ಹಾಗೆ ಒಂಟೆಗಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಆಹಾರ ಹೋಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಸಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಅವುಗಳು ಊಟ ಮಾಡದೇ ದಿನೇ ದಿನೇ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಹಸಿವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಗಳು ವಿಷಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನೂ ಹೊರಬಿಡುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಒಂಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುತ್ತವಂತೆ. ನೋಡಿದಿರಾ ಕೇವಲ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಎಂಬ ಒಂದು ವಸ್ತು ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಉಪದ್ರವ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಂಟೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಕಡಿಮೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತೂಕವೆಷ್ಟು ಗೊತ್ತೇನು? 3 ಕೆ. ಜಿ. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ತೂಕವೆಂದರೆ 64 ಕೆ. ಜಿ. ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ..."ವನ್ಯ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇವುಗಳು ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನಾದರೂ ಗಮನಿಸಿ, ಒಮ್ಮೆ ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಡುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕು." ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಾರ್ಕಸ್.

ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಗಳಿಂದ, ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನೂರಾರು ಮೈಲಿ ಹೋಗುವ ಈ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ನಿಂದ ಆಗುವ ಉಪದ್ರವಗಳು ಒಂದೇ, ಎರಡೇ? ನಮ್ಮ ಈ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಬದುಕಿನ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರ-ವಿರೋಧದ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳೇ ಇಲ್ಲದೆ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಒಂಟೆಗಳಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುವುದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನ್ಯಾಯ?

ಮೂಲ ಲೇಖನ: ScienceNewsforStudents



ಲೇಖನ: ಜೈಕುಮಾರ್ ಆರ್.
ಡಬ್ಲ್ಯೂ.ಸಿ.ಜಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ವನದ ವಿಹಾರ

ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಡುತಿರಲು
ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವ ಕೇಳುತಿರಲು
ಆಹಾ! ಎಂಥಾ ಸುಮಧುರ ಸಂಜೆ
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೈ ತುಂಬಿಕೊಂಡೆ

ವನದಲ್ಲಿರುವ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದು
ಸರಸರನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾವನ್ನು ಕಂಡು
ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆ ಸವಿದೆ
ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿ ಕೇಳಿದೆ

ಜೋರಾಗಿ ಮಳೆ ಬರುತಿರಲು
ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿರಲು
ವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆಟವಾಡುತಿರಲು
ಮನವು ತುಂಬಿ ಬರುತಿರಲು

ಹೇ ತಾಯೇ ನಿನಗೆ ಧನ್ಯವಾದ
ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನವೇ ಇಲ್ಲ
ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ
ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುವೆವು ನಾವೆಲ್ಲ

- ಗಾಯನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮೊಗೇರ

ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿರಂಜಿ



ಕಾಜಾಣ

© ನಾಗೇಶ್ ಕೆ. ಜಿ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ ನಾವೇ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗೋದು ಕಷ್ಟ ಆದರೆ ಈ ಕಾಜಾಣ, ನೀಲಕಂಠ ಹಾಗೂ ಬಿಳಿಗಣ್ಣಿನ ಗಿಡುಗಗಳು ಹಾಜರಾಗಿ ಬೆಂಕಿಗೆ ಮೇಲೆ ಏಳುವ ಹುಳು-ಹುಪ್ಪಟೆ, ಚಿಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾಜಾಣಗಳು ರೈತ ಮಿತ್ರರೂ ಹೌದು. ರೈತರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮಿಡತೆ, ಮರಕೊರಕೆ, ಪತಂಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿಂದು ರೈತರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿ ಪಕ್ಷಿ ಆಗಿದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕಾಜಾಣಗಳು ಧೈರ್ಯವಂತ ಪಕ್ಷಿಗಳು. ತನಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೇ ಹೆದರಿಸಿ ಓಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಡ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೇ, ಅದರ ಗೂಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಯಾವುದೇ ಭಕ್ಷಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಳಿದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಾಜಾಣ ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ಮರಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ.



ಕಂದು ಬಾಲದ ನೊಣಹಿಡುಕ

© ನಾಗೇಶ್ ಕೆ. ಜಿ.

ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳು ನೋಡಲು ಬಲು ಸೊಗಸು. ಬಾಲದ ಕೆಳಗೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಪಾದ ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತವೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲಾ ಚಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಆದ ಕಾರಣ ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಬಿಸಿ ಇರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಲಸೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಚಳಿಗಾಲ ಕಳೆದ ನಂತರ ವಾಪಾಸ್ ಮತ್ತೆ ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತವೆ.



ಬಿಜ್ಜು

© ನಾಗೇಶ್ ಕೆ. ಜಿ.

ಬಿಜ್ಜು ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೊಲ ಬಿಜ್ಜು ಅಂತಲೂ ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಇದು ಮೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಲು ವಿಭಿನ್ನ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಸರ್ಪನೆ ಬೇಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಕಾಡಿನ ಪಯಣ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಸಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸುಂದರ ಉದ್ದದ ಬಾಲದ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಪಕ್ಷಿ ಸರ್ಪನೆ ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಕೂರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಯ್ಯೋ ರಾಜಹಕ್ಕಿ (Indian paradise Flycatcher) ಅಂತಾ ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಯಾಮರಾವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಕಾದಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಿಜ್ಜು (Sub Adult) ಬೆಳಗಿನ ಚಳಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಕೂತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ರಾಜಹಕ್ಕಿ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಕುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅಬ್ಬಾ! ಎಂತಾ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅಂತಾ ಪಟ ತೆಗೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿ ಮಾಯಾ. ನನ್ನ ಕ್ಯಾಮರಾದಿಂದ ಅಷ್ಟು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಪಟ ತೆಗೆಯಲು ಕಷ್ಟ. ಸುಮಾರು ಸಲ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆ ಬಿಜ್ಜುವನ್ನು ರಾಜಹಕ್ಕಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಸಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಹಕ್ಕಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ ಮರಿ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬೇಟೆಗಾರ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹತ್ತಿರ ಬಂದರೆ ಅವನ್ನು ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಓಡಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಇಂತಹ ವಿಸ್ಮಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಾವೇ ಪುಣ್ಯವಂತರು.



ಚಂದ್ರ ಮುಕುಟ

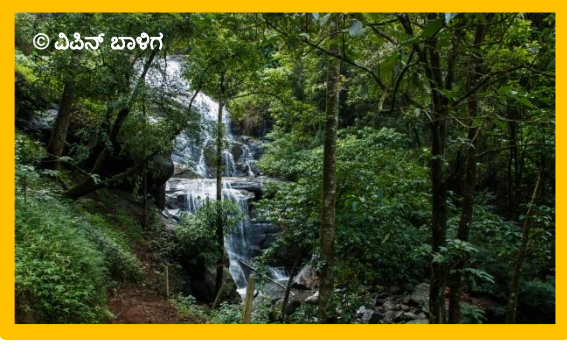
© ನಾಗೇಶ್ ಕೆ. ಜಿ.

ಮರಕುಟುಕ ಮತ್ತು ನೆಲಕುಟುಕ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಹಳ ಜನ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮರಕುಟುಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮರದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಕುಟುಕುತ್ತ ಆಹಾರ ಹುಡುಕುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಚಂದ್ರ ಮುಕುಟಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಾ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಿಗುವ ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸಿಗುವ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳೇ ಆಹಾರ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೀಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಗೂಡುಗಳೊಳಗಿರುವ ಅವುಗಳ ಮರಿಹುಳುಗಳು ಇವಕ್ಕೆ ಅತಿಪ್ರಿಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ರೈತ ಮಿತ್ರ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆಹಾರ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗುವಾಗ ತನ್ನ ಚಂದದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಹಾರಾಟವು ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನ, ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ-ಲೇಖನ: ನಾಗೇಶ್ ಕೆ. ಜಿ.

ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ

ನೀವೂ ಕಾನನಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬಹುದು



© ವಿವಿನ್ ಬಾಳಿಗ

ಚಳಿಗಾಲ ಬಂದಾಗ 'ಎಷ್ಟು ಚಳಿ' ? ಎಂದರು
ಬಂತಲ್ಲ ಬೇಸಿಗೆ, ಕೆಟ್ಟ ಬಿಸಿಲೆಂದರು
ಮಳೆ ಬಿತ್ತೋ, 'ಬಿಡದಲ್ಲ ಶನಿ!' ಎಂಬ ಟೀಕೆ,
ಇವರು ಮೆಚ್ಚುವ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಜೋಕೆ.
ಎಂಬ ಕೆ ಎಸ್ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ನಿಜ!

ಇದು ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲ. ಬಿಸಿಲು ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಸಿಗೆ ರಜದ ನೆನಪಾದರೆ, ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ದುಡಿಯುವ ರೈತರಿಗೆ ಬರಗಾಲ, ಕ್ಷಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ವಿಶ್ವ ವನ್ಯಜೀವಿ ದಿನದಂದೇ ನಾಗರಹೋಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಬಿಸಿಲಿನ ತೀವ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಎಂಬುದು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೂ ಮಿಂಚು, ಗಾಳಿಯ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಬಹಳ ಅಪರೂಪ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿಗೆ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಆರದ ಬೀಡಿ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುವುದು, ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಕಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುವುದು, ಕಾಡಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಒಲೆ ಆರಿಸದೆ ಬಿಡುವುದು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕುವುದು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿ ಸುಟ್ಟು, ಹೊಸ ಸಸ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಹೇಳಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಕೆನ್ನಾಲಿಗೆಗೆ ಬಹುತೇಕ ಕಾಡು ಸುಟ್ಟು ನಾಶವಾಗುವ ಜೊತೆಗೆ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಸಾವಿನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಇವೆ.

ಇನ್ನೂ ವಾಹನಗಳು ಹೊರಸೂಸುವ ವಿಷಕಾರಿ ಅನಿಲಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತಹ ಪರಿಣಾಮ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ನಾವು ಇದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತು ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಿತು.

ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಸರದ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಇರುವ ಕಾನನ ಇ-ಮಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತರು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆ, ಕವನ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ಕಾನನ ಮಾಸಿಕದ ಇ-ಮೇಲ್ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು.

ಕಾನನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಇ-ಮೇಲ್ ವಿಳಾಸ: kaanana.mag@gmail.com

ಅಂಚೆ ವಿಳಾಸ:

Study House,
ಕಾಳೇಶ್ವರಿ ಗ್ರಾಮ,
ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕು,
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ,
ಪಿನ್ ಕೋಡ್ : 560083. ಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬಹುದು.